

Spółeczeństwo obywatelskie i pierwsze wybory: kultura wyborcza w okresie rewolucji 1848 r. na przykłądzie krajów czeskich oraz Galicji i Bukowiny.

Zmiany polityczne, jakie dokonywały się w XIX w., oznaczały stopniowe wprowadzanie w poszczególnych państwach rządów konstytucyjnych, konsekwencją tego było tworzenie ciał przedstawicielskich – parlamentów. Sprzyjało to kształtowaniu się społeczeństwa obywatelskiego. W przypadku Europy Środkowej „kamieniem milowym” dla tego typu zmian były wypadki mające miejsce podczas rewolucji 1848 r. Dotyczy to także monarchii Habsburgów, gdzie w 1848 r. ogłoszono konstytucję, powołano do życia parlament (*Reichstag*) i przeprowadzono do niego wybory. W niektórych częściach monarchii odbyły się w tym czasie również wybory do lokalnych sejmów, tak było na przykład w krajach czeskich, gdzie oprócz wyborów do Reichstagu odbyły się wybory do sejmów czeskiego, morawskiego i śląskiego, a także do Niemieckiego Zgromadzenia Narodowego we Frankfurcie nad Menem (*Deutsche Nationalversammlung*).

Austriacki *Reichstag* działał krótko, ale podjęto na nim dyskusje nad szeregiem kwestii ważnych dla monarchii. Warto podkreślić, że ordynacja wyborcza dawała możliwość udziału w nim także reprezentantom niższych warstw społecznych, na przykład w Galicji około jednej trzeciej wybranych posłów było chłopami. W 1848 r. po raz pierwszy w tak szerokim zakresie mieszkańcy monarchii mogli uczestniczyć w wyborach i poprzedzającej je kampanii, często po raz pierwszy zetknęli się z takimi pojęciami jak: konstytucja, parlament czy wybory. Wydarzenie te można więc uznać za ważne dla kształtowania się ówczesnej kultury politycznej i społeczeństwa obywatelskiego. Dotychczas, zarówno w Polsce jak i w Czechach, poświęcano im niewiele uwagi, badania podejmowane nad procesami wyborczymi koncentrowały się na okresie późniejszym.

Podstawowym celem projektu jest analiza kampanii wyborczych w 1848 r. w krajach czeskich i w Galicji oraz połączonej z nią w tym czasie Bukowinie. Pozwoli to zdobyć materiał do badań nad kulturą polityczną okresu rewolucji 1848 r. Drugim celem jest porównanie uzyskanych wyników, zarówno na poziomie badanych grup krajów (kraje czeskie – Galicja i Bukowina), jak i poszczególnych krajów (np. Galicja-Bukowina, Czechy-Morawy) oraz regionów (np. wschodnia i zachodnia Galicja). W dalszej kolejności da także możliwość prowadzenia badań porównawczych dotyczących całej monarchii habsburskiej, czy innych krajów europejskich. Wybór krajów czeskich i Galicji jako obiektu badań nie jest przypadkowy, obejmowały one duży obszar i zamieszkiwała je znaczna liczba ludności, mają pewne cechy zbieżne (np. peryferyjny charakter), jak i odrębne (np. różnice w rozwoju gospodarczym). Ze względu na ich zróżnicowany charakter etniczny i religijny można będzie na ich przykładzie ustalić wpływ wypadków 1848 r. na rozwój kultury politycznej poszczególnych wspólnot.

W ramach badań przewidywane jest: podjęcie analizy zasad, na jakich odbywały się wybory i ich specyfiki; prześledzenie przebiegu kampanii wyborczej (form i treści komunikowania się z wyborcami); opisanie postaw ludności wobec wyborów i towarzyszących im zjawisk patologicznych (np. fałszerstw); zebranie informacji na temat posłów wybranych w 1848 r. w krajach czeskich, w Galicji i na Bukowinie oraz ich późniejszych karier. Materiał do badań zostanie zgromadzony w ramach obszernych kwerend archiwalnych i prasowych.

Efektom projektu będą: baza danych posłów wybranych w 1848 r. w krajach czeskich oraz w Galicji i na Bukowinie, artykuły dotyczące wyborów publikowane w liczących się czasopiśmie naukowych (studia przypadków) oraz szersze studia na temat przebiegu i rezultatów kampanii wyborczej przeznaczone do pracy zbiorowej. Wybrane artykuły zostaną opublikowane w językach obcych.